

Feiten en visie op de vertegenwoordiger en de CVP Wzd

Landelijke faciliteit CVP, november 2021

Inleiding

Deze notitie is geschreven voor cliëntenvertrouwenspersonen Wet zorg en dwang (verder te noemen CVP Wzd).

In deze notitie beschrijven we de visie van de Landelijke Faciliteit CVP Wzd op de positie van de CVP Wzd t.o.v. de vertegenwoordiger en de taken die daaruit voortvloeien. We omschrijven eerst een aantal feiten: wie is de vertegenwoordiger, wat is zijn rol en taak, wat is een goed vertegenwoordiger, wat is wilsbekwaamheid en hoe wordt dat getoetst en wat is het recht op ondersteuning van de vertegenwoordiger door de CVP. Onze visie op de taak van de CVP Wzd in de ondersteuning van de vertegenwoordiger is een verdere uitwerking van het kwaliteitskader.

Cliënten en/of hun vertegenwoordigers kunnen een beroep doen op de CVP Wzd. De cliënt mag zich altijd wenden tot de CVP Wzd, ongeacht of hij al dan niet wilsbekwaam ter zake is. De cliënt heeft daarvoor geen toestemming nodig van een (wettelijk) vertegenwoordiger.

De CVP Wzd verleent op verzoek van de cliënt of de vertegenwoordiger informatie en bijstand in aangelegenheden die samenhangen met onvrijwillige zorg en opname en verblijf in een accommodatie. De CVP Wzd kan de cliënt en/of zijn vertegenwoordiger in dat kader ondersteunen bij de gang naar de (Wzd-)klachtencommissie.

Wie is de vertegenwoordiger in de Wet zorg en dwang?

Het is voor de CVP van belang te weten wie op kan treden als vertegenwoordiger van de cliënt omdat ook de vertegenwoordiger een beroep kan doen op de CVP Wzd.

Verschillende mensen kunnen optreden als vertegenwoordiger.

- De wettelijk vertegenwoordiger:
de ouder of voogd van de minderjarige cliënt (tot 16 jaar),
de door de rechter benoemde vertegenwoordiger, zijnde de mentor of de curator van de meerderjarige cliënt.

Als deze er niet is:

- De schriftelijk gemachtigde vertegenwoordiger, dat is degene die door de cliënt benoemd is als zijn vertegenwoordiger.

Als deze er niet is of niet optreedt:

- De echtgenoot, geregistreerd partner of andere levensgezel van de cliënt.

Als deze er niet is of niet optreedt:

- De ouder, broer, zus, kind, grootouder of kleinkind van de cliënt.

Degene die optreedt als vertegenwoordiger heeft de rechten zoals in de volgende paragraaf beschreven.

Als er geen vertegenwoordiger is en de cliënt terzake zijn rechten en plichten in het kader van deze wet wilsonbekwaam is, heeft de zorgaanbieder de opdracht om een mentor aan te vragen voor de cliënt. *Dit is in de reparatiewet geregeld. Deze wet is op 6 november 2021 in werking getreden. (Vereenvoudigingswet Wzd Wvvgz 35 667)*

Wanneer heeft de vertegenwoordiger zeggenschap over de zorg aan de cliënt?

Het is voor de CVP Wzd van belang te weten wanneer de vertegenwoordiger zeggenschap heeft. Juist omdat er zoveel misverstanden bestaan over de positie van de vertegenwoordiger in relatie tot de rechten van cliënten.

De Wzd omschrijft de ter zake wilsbekwame cliënt als degene die beslist over de voorgestelde zorg. Dat geldt ook als de cliënt een wettelijk vertegenwoordiger heeft. De vertegenwoordiger kan de cliënt wel ondersteunen bij het nemen van de beslissing maar de cliënt beslist zelf zo lang deze wilsbekwaam ter zake is, ook als er een mentor of curator is. De cliënt moet instemmen met de zorg, voordat de zorg gegeven kan worden.

Alleen voor die beslissingen over de voorgestelde zorg aan de cliënt waarvoor de cliënt wilsonbekwaam ter zake is, heeft de vertegenwoordiger de zeggenschap. In die situaties is de vertegenwoordiger voor die beslissing de gesprekspartner van de zorgverlener. De vertegenwoordiger moet instemmen met de zorg, voordat de zorg gegeven kan worden. De cliënt moet wel zoveel mogelijk en aangepast aan zijn niveau worden geïnformeerd.

De voorwaarde die hierbij gesteld wordt is dat de vertegenwoordiger zich opstelt als goed vertegenwoordiger. Als de cliënt verzet vertoont tegen de zorg, is die zorg alsnog onvrijwillig. Het verzet van de cliënt (ook dat van de ter zake wilsonbekwame cliënt) weegt zwaarder dan de zeggenschap van de vertegenwoordiger, ook daar waar het gaat om de mentor of curator. De zorg mag pas worden uitgevoerd als aan de criteria van onvrijwillige zorg is voldaan.

De vertegenwoordiger kan geen hoogstpersoonlijke beslissingen nemen namens de ter zake wilsonbekwame cliënt. Het gaat daarbij onder andere om sterilisatie, het opstellen van een schriftelijke wilsverklaring en het afzien van levensreddende behandeling.

Alleen de cliënt kan die beslissingen nemen. Als de cliënt wilsonbekwaam ter zake is, kunnen er dus in principe geen beslissingen genomen worden op die terreinen.

Recht op informatie van de vertegenwoordiger

Daar waar de vertegenwoordiger de zeggenschap heeft voor de ter zake wilsonbekwame cliënt, heeft de vertegenwoordiger recht op alle informatie rond die beslissing.

Voor algemene informatie en bijvoorbeeld inzage in het dossier, is toestemming van de wilsbekwame cliënt nodig. Het recht op informatie van de vertegenwoordiger kan eventueel beperkt worden in het kader van goed hulpverlenerschap. Daar waar het delen van de informatie met de vertegenwoordiger, nadelig zou zijn voor de cliënt, mag informatie worden onthouden aan de vertegenwoordiger.

Vaststellen wilsbekwaamheid

De benoeming van een wettelijk vertegenwoordiger (te weten een mentor of curator) heeft geen gevolgen voor de wilsbekwaamheid van de cliënt. Wel wordt een cliënt bij de benoeming van een wettelijk vertegenwoordiger handelingsonbekwaam of handelingsonbevoegd. Dat betekent dat de cliënt geen rechtshandelingen mag verrichten. Een beroep doen op de CVP Wzd en een klacht indienen bij de klachtencommissie, zijn geen rechtshandelingen en de cliënt kan dit dus doen zonder dat daar toestemming van de wettelijk vertegenwoordiger voor nodig is.

Het is niet aan de CVP Wzd om de wilsbekwaamheid van de cliënt vast te stellen. Dat is de taak van de ter zake deskundige. Daarover zijn in de Wzd bepaalde regels opgenomen. Het is de taak van de zorgaanbieder om ervoor te zorgen dat zorgverleners deskundig zijn om deze toetsingen te kunnen doen. Het is wel de taak van de CVP Wzd om de cliënt en/of zijn vertegenwoordiger te wijzen op het belang van de wilsbekwaamheid van de cliënt als het gaat om de vraag bij wie de zeggenschap ligt.

Goed vertegenwoordiger

De Wet geneeskundige behandelingsovereenkomst (Wgboart.465:5) geeft aan dat de vertegenwoordiger zich moet opstellen als een goed vertegenwoordiger en de cliënt zoveel mogelijk bij de vervulling van zijn taak betrekken.

De definitie van een goed vertegenwoordiger is niet in de wet omschreven.

In de praktijk is er breed draagvlak voor onderstaande uitwerking.

Een goed vertegenwoordiger:

- geeft de cliënt, binnen diens mogelijkheden, zoveel mogelijk ruimte om zelf te beslissen;
- ondersteunt de cliënt bij het nemen van weloverwogen beslissingen;
- respecteert de besluiten van de cliënt;
- betreft de ter zake wilsonbekwame cliënt zoveel mogelijk bij de besluitvorming;
- beslist namens de ter zake wilsonbekwame cliënt zoveel mogelijk in het verlengde van diens wensen;
- informeert de cliënt over wat namens de cliënt beslist wordt door de vertegenwoordiger.

De zorgverlener heeft op grond van het 'goed hulpverlenerschap' de mogelijkheid een besluit van de vertegenwoordiger te overrulen als hij/zij zich niet opstelt als goed vertegenwoordiger. Met andere woorden, het belang van de cliënt weegt zwaarder dan het recht van de vertegenwoordiger. Daarnaast besluit de zorgverlener altijd wat medisch zinvol handelen is, daar gaat een vertegenwoordiger ook niet over. Natuurlijk is dit niet een besluit dat elke zorgverlener zomaar mag nemen en gaat hier een overleg met de vertegenwoordiger aan vooraf. Dat besluit kan alleen in overleg met collega zorgverleners, zeer zorgvuldig worden genomen. De zorgaanbieder heeft zelfs het recht en in het kader van goede zorg, de plicht om de rechter te vragen de vertegenwoordiger te ontslaan van zijn verplichtingen of, als de cliënt een niet wettelijk vertegenwoordiger heeft, de rechter te vragen een mentor te benoemen om daarmee bij te dragen aan een goed vertegenwoordiger voor de cliënt.

Ook de cliënt kan de rechter verzoeken een (andere) mentor te benoemen.

Het is niet aan de CVP Wzd om het oordeel over goed vertegenwoordigerschap te vellen. Het is wel van belang dat de CVP Wzd de cliënt en/of de vertegenwoordiger en in overleg met de cliënt en/of de vertegenwoordiger zo nodig de zorgverlener daarover te informeren. Na dit informeren stopt de taak van de CVP Wzd.

Toetsing wilsbekwaamheid

Het toetsen van wilsbekwaamheid is nooit de taak van de CVP Wzd. Het is wel van belang dat de CVP Wzd de cliënt en/of zijn vertegenwoordiger kan informeren over het begrip wilsbekwaamheid, de toetsing daarvan en de in de wet voorgeschreven procedure.

Wilsonbekwaamheid dient per beslissing te worden bepaald. Het proces van besluitvorming is bepalend voor de inschatting van wilsonbekwaamheid van die betreffende keuze: Het begrijpen van de informatie en het toepassen van de voor- en nadelen in de eigen situatie. Het gaat dus om het besluitvormingsproces en niet om de beslissing zelf. De cliënt die een andere mening of filosofie heeft, of ervoor kiest een onverstandige keuze te maken, is daarmee niet wilsonbekwaam.

De uitkomst van de toetsing van de wilsbekwaamheid ter zake bepaalt waar op dat moment en in die situatie de zeggenschap ligt. Bij de wilsbekwame cliënt of bij de vertegenwoordiger van de ter zake wilsonbekwame cliënt.

De Wzd legt nu de verantwoordelijkheid voor het beoordelen van wilsbekwaamheid bij een ter zake deskundige. Daaronder wordt verstaan een arts (in veel gevallen een AVG), orthopedagoog generalist en een GZ-psycholoog. Die deskundige kan niet de bij de zorg betrokken arts, GZ-psycholoog of orthopedagoog generalist zijn.

De deskundige dient bij de toetsing van wilsbekwaamheid te overleggen met de vertegenwoordiger voor hij een beslissing neemt. Het streven is om er samen uit te komen. Lukt dat niet, dan ligt de uiteindelijke beslissing over de wilsbekwaamheid ter zake van de cliënt bij de behandelend arts. De uiteindelijke uitkomst van toetsing wilsbekwaamheid ter zake van de cliënt door de arts is een van de onderwerpen waarover de vertegenwoordiger een klacht kan indienen bij de Wzd-klachtencommissie. De CVP Wzd informeert de vertegenwoordiger over deze mogelijkheid en ondersteunt de vertegenwoordiger op diens verzoek bij die stap.

De procedure rond de toetsing is in de reparatiewet (Vereenvoudigingswet Wzd Wvvgz 35 667) aangepast. De toetsing mag door de bij de zorg betrokken deskundige worden uitgevoerd. Diegene hoeft ook niet meer BIG-geregistreerd te zijn. Het is aan de zorgaanbieder om te bepalen wie die deskundige kan zijn. Maar het mag dus ook een verzorgende zijn of een persoonlijk begeleider.

Als de deskundige en de vertegenwoordiger geen overeenstemming bereiken, komt er alsnog een toets door een niet bij de zorg betrokken deskundige. Opvallend daarbij is dat de vertegenwoordiger wel de optie van de 'second opinion' heeft maar dat voor de cliënt die mogelijkheid niet geregeld is dan alleen via de klachtencommissie.

Voor het toetsen van wilsbekwaamheid zijn een of meerdere gesprekken met de cliënt nodig, naast dossieronderzoek en gesprekken met mensen rond de cliënt. Alleen dossieronderzoek is niet genoeg om de wilsbekwaamheid te toetsen.

Er bestaan verschillende handreikingen over wilsbekwaamheid. Daar zie je in de kern steeds de onderstaande criteria terugkomen op onderstaande gebieden:

- A. Het analyseren van de situatie
- B. Het overwegen van keuzemogelijkheden
- C. Inschatten van effecten van de keuze
- D. Verhelderen van motieven voor de keuze

(Handreiking Wisbekwaamheid NVO, NIP en Stichting Philadelphia Zorg sept. 2020),
De uiteindelijke beslissing wordt door de zorgverantwoordelijke in het dossier vastgelegd en doorgegeven aan de Wzd-functionaris.

Nogmaals: De CVP Wzd heeft geen rol bij het proces van de toetsing van wilsbekwaamheid ter zake, wel is het van belang dat de CVP Wzd kennis heeft om de cliënt en/of zijn vertegenwoordiger daarover te informeren (van wat er in de wet staat en hoe de procedure werkt). Het is niet de taak van de CVP Wzd om in het dossier van de cliënt te controleren of de wilsbekwaamheid is getoetst. Wel om de cliënt en/of diens vertegenwoordiger te ondersteunen in het achterhalen van die informatie. De mogelijkheid bestaat wel om samen met de cliënt dit in het dossier op te zoeken. Alleen daar waar de klacht gaat over wils(on)bekwaamheid van de cliënt, kan de CVP Wzd, na toestemming van de cliënt het dossier van de cliënt hierop nalezen. De CVP bekijkt alleen die informatie die nodig is in het ondersteunen van de cliënt en/of zijn vertegenwoordiger.

Visie van de Landelijke Faciliteit CVP Wzd op de CVP Wzd ondersteuning van de vertegenwoordiger

Deze visie is een uitwerking en verdere specificatie van de tekst in het Kwaliteitskader CVP Wzd. (blz 24) zie: <https://stichtinglandelijkefaciliteit-cvp.nl/kwaliteitskader/>

De CVP Wzd kan de vertegenwoordiger ondersteunen daar waar er sprake is van onvrijwillige zorg en/of een onvrijwillige opname of verblijf van de cliënt. Toch is de mogelijkheid om de vertegenwoordiger te ondersteunen, niet onbegrensd. De CVP Wzd heeft als belangrijkste taak de rechtspositie van de cliënt te versterken. De grens ligt daar waar ondersteuning van de vertegenwoordiger de rechten van de cliënt objectief en aanwijsbaar zou beperken of schenden. Een ander punt van aandacht is de betrouwbaarheid van de CVP Wzd vanuit het perspectief van cliënten. De CVP moet zich bewust zijn van zijn beeldvorming als iemand die partijdig is aan de cliënt. Daar waar cliënten een CVP zien die naast de vertegenwoordiger staat en niet naast de cliënt, kan dat ten koste van het vertrouwen van cliënten in de CVP.

Door de ondersteuning van vertegenwoordigers kan die betrouwbaarheid door cliënten in twijfel worden getrokken. Daardoor bestaat het risico dat cliënten minder gebruik gaan maken van de ondersteuning door de CVP Wzd. Dat zou indirect hun rechtspositie schaden.

De CVP Wzd gaat altijd op bezoek bij de cliënt na een eerste gesprek met een vertegenwoordiger. Doel van dat bezoek is allereerst om de cliënt (indien mogelijk) te vragen of hij het eens is met de klacht die de vertegenwoordiger inbrengt en of hij het eens is met het gegeven dat de vertegenwoordiger klaagt over de situatie van de cliënt.

Als de cliënt daar niet of niet voldoende toe in staat is, vormt de CVP Wzd zich een beeld over de mate waarin de betrouwbaarheid van hem als CVP Wzd in het geding is vanuit het perspectief van de cliënten.

Na dat bezoek bespreekt de CVP Wzd met de vertegenwoordiger zijn klacht in relatie tot de rechtsbescherming van de cliënt en het cliëntperspectief.

Daar waar de betrouwbaarheid van zijn rol onder druk kan komen te staan, verwijst de CVP Wzd de vertegenwoordiger door naar een andere CVP Wzd.

In het contact met de cliënt is een aantal uitkomsten mogelijk:

1. De cliënt is het eens met de klacht.
2. De cliënt heeft hier geen mening over.
3. De cliënt is niet in staat hier een mening over te vormen.
4. De cliënt is het niet eens met de klacht.

Situatie 1:

Als de cliënt het eens is met de klacht, biedt de CVP aan dat de cliënt bij het proces betrokken kan worden als hij dat wil. De cliënt kan dan ook, als dat aan de orde is, toestemming geven voor inzage in het dossier en voor verder verzamelen van inlichtingen nodig voor zijn ondersteuning.

De cliënt en de CVP maken samen afspraken hoe de cliënt bij het proces betrokken wil zijn. In deze situatie staat de betrouwbaarheid van de CVP Wzd niet ter discussie.

Situatie 2:

Als de cliënt geen mening heeft over de kwestie en zich niet verzet tegen het plan/de klacht van de vertegenwoordiger, bekijkt de CVP Wzd of het risico bestaat dat zijn ondersteuning van de vertegenwoordiger het vertrouwen van cliënten in hem als CVP Wzd kan schaden. In het tweede gesprek met de vertegenwoordiger bespreekt de CVP Wzd de rechtspositie van de cliënt en wat dit betekent voor de vervolgstappen van de vertegenwoordiger.

Daar waar de betrouwbaarheid van de CVP Wzd voor cliënten in het geding kan zijn, verwijst de CVP Wzd de vertegenwoordiger door naar een collega CVP Wzd. Daar waar de betrouwbaarheid niet ter discussie staat, ondersteunt de CVP Wzd de vertegenwoordiger in het verdere proces.

Voor inzage in het dossier en voor verder verzamelen van informatie is toestemming van de (wilsbekwame) cliënt nodig. Dit kan leiden tot een beperking van de mogelijkheden de vertegenwoordiger te ondersteunen. Als de wilsbekwame cliënt geen toestemming geeft voor inzage in het dossier en verder verzamelen van informatie, kan de CVP Wzd de vertegenwoordiger dus maar beperkt ondersteunen. Want ook als de vertegenwoordiger om ondersteuning van de CVP Wzd vraagt, is het de cliënt die, mits wilsbekwaam, toestemming moet geven voor inzage in het dossier of het verzamelen van informatie.

Let op: ook als de vertegenwoordiger met instemming van de cliënt inzagerecht heeft in het dossier, heeft de CVP Wzd toestemming van de (wilsbekwame) cliënt nodig en kan dus niet 'even meekijken' met de vertegenwoordiger.

Situatie 3:

Als helder is dat de cliënt niet in staat is een mening te vormen over de kwestie, dus ter zake wilsonbekwaam is, kan de CVP de vertegenwoordiger in principe ondersteunen. Mits in lijn is met de rechtspositie.

Ook dan volgt een tweede gesprek met de vertegenwoordiger en bespreekt de CVP Wzd de rechtspositie van de cliënt en wat dit betekent voor de vervolgstappen van de vertegenwoordiger. Daar waar de betrouwbaarheid van de CVP Wzd voor cliënten in het geding kan zijn, verwijst de CVP Wzd de vertegenwoordiger door naar een collega CVP Wzd. Daar waar de betrouwbaarheid niet ter discussie staat, ondersteunt de CVP Wzd de vertegenwoordiger in het verdere proces.

De vertegenwoordiger geeft zo nodig namens de ter zake wilsonbekwame cliënt toestemming voor inzage in het dossier en verder verzamelen van inlichtingen nodig voor de ondersteuning. Maar de CVP Wzd mag dus alleen de informatie inzien die noodzakelijk is voor de klacht.

Situatie 4:

Als de cliënt en de vertegenwoordiger van mening verschillen (situatie 4), krijgt de cliënt, als hij dat wil, ondersteuning van de CVP Wzd. De vertegenwoordiger wordt dan doorverwezen naar een andere CVP Wzd. Deze trajecten kunnen naast elkaar lopen. Over en weer houden CVP Wzd van de cliënt en de CVP Wzd van de vertegenwoordiger onverkort hun geheimhoudingsplicht in acht.

De CVP Wzd die de vertegenwoordiger ondersteunt, krijgt dan niet vanzelf inzage in het dossier. Daarvoor is de toestemming van de wilsbekwame cliënt nodig. De CVP Wzd van de vertegenwoordiger wijst de vertegenwoordiger op de rechten van de cliënt. Daar waar de cliënt wilsbekwaam ter zake is, heeft de vertegenwoordiger geen stem in de kwestie (Wzd art.3:2).

De vertegenwoordiger kan wel, indien gewenst met ondersteuning van de CVP Wzd, de vaststelling van wilsbekwaamheid aanvechten bij de klachtencommissie daar waar de vertegenwoordiger zich (terecht of onterecht) buiten spel gezet voelt.

Samengevat zijn er een aantal beperkingen in de mogelijkheden van de CVP Wzd om de vertegenwoordiger te ondersteunen:

- Daar waar de CVP Wzd objectief en aanwijsbaar door zijn ondersteuning van de vertegenwoordiger de rechten van de cliënt schendt. Daar waar de beeldvorming over de CVP in het geding is. Het beeld van de CVP Wzd moet die van een voor de cliënt betrouwbare en aan de cliënt partijdige functionaris zijn. De vertegenwoordiger heeft dan nog steeds recht op de ondersteuning van de CVP Wzd. Een collega CVP Wzd biedt dan ondersteuning.
- Daar waar de CVP Wzd toestemming nodig heeft van de cliënt voor inzage in zijn dossier. Alleen als is vastgesteld dat de cliënt wilsbekwaam ter zake is daar waar het gaat over toestemming verlenen voor inzage in het dossier, is het de vertegenwoordiger die toestemming verleent. De CVP Wzd gaat niet zelf onderzoeken of achterhalen of de cliënt ter zake wilsbekwaam is. Als CVP Wzd doe je het met de voor jou beschikbare informatie. Je gaat niet met dat doel het dossier van de cliënt opvragen. De vertegenwoordiger en/of de zorgaanbieder dient jou die informatie aan te leveren. Zodra helder is dat de cliënt voor het geven van toestemming, wilsbekwaam is, kun je met de toestemming van de vertegenwoordiger het dossier inzien. Natuurlijk beperk je je tot die delen van het dossier die voor de betreffende kwestie relevant zijn.

Bijlage: De rechten van de vertegenwoordiger in de Wet zorg en dwang

De Wzd regelt een aantal duidelijke rechten van de vertegenwoordiger. Daar waar het recht van de vertegenwoordiger wordt beïnvloed door de wilsbekwaamheid van de cliënt, staat dat benoemd. Het is de taak van de CVP Wzd de vertegenwoordiger daar waar dat aan de orde is, op diens verzoek te informeren over deze rechten.

Voor vertegenwoordigers gelden de volgende rechten:

- De vertegenwoordiger heeft recht op informatie over:
 - De rechten en bevoegdheden van vertegenwoordigers op grond van de Wzd.
 - De rechten van de cliënt op grond van de Wzd.
 - De klachtenregeling van de klachtencommissie Wzd.
 - Wie de zorgverantwoordelijke is van de cliënt.
 - De huisregels.
 - De cliëntenvertrouwenspersoon.
- De vertegenwoordiger heeft recht op ondersteuning door de cliëntenvertrouwenspersoon (CVP Wzd) bij zaken of klachten die verband houden met onvrijwillige zorg, opname en verblijf van de cliënt in een accommodatie.
- De vertegenwoordiger heeft het recht om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie. En als de vertegenwoordiger het niet eens is met de uitspraak van de klachtencommissie of als de klachtencommissie niet tijdig beslist heeft, een verzoekschrift in te dienen bij de rechter ter verkrijging van een beslissing over de klacht. De CVP Wzd kan de vertegenwoordiger hierbij ondersteunen.
- De vertegenwoordiger heeft het recht om namens de ter zake wilsonbekwame cliënt:
 - Inbreng te geven voor het zorgplan.
 - De voorkeuren en wensen van de cliënt kenbaar te maken.
 - Al dan niet toestemming te geven om de contactgegevens van de cliënt en de vertegenwoordiger door te geven aan de CVP.
 - Al dan niet in te stemmen met het zorgplan.
 - Gehoord te worden bij de evaluatie van het zorgplan van de cliënt.
 - Deel te nemen aan het overleg over alternatieven voor onvrijwillige zorg.
 - Deel te nemen aan het overleg over het opnemen van onvrijwillige zorg in het zorgplan.
 - Geïnformeerd te worden over het overleg met een extern deskundige als het niet lukt de onvrijwillige zorg binnen de gestelde termijn af te bouwen.
- De vertegenwoordiger heeft er recht om geïnformeerd te worden voordat onvrijwillige zorg voor de eerste keer wordt verleend en als onvrijwillige zorg in een onvoorziene situatie wordt verleend.
- Daar waar de vertegenwoordiger het niet eens is met het oordeel van de zorgverlener over de wilsbekwaamheid van de cliënt, heeft de vertegenwoordiger het recht hierover een klacht in te dienen bij de klachtencommissie Wzd.

- De vertegenwoordiger heeft recht op afschriften van:
 - de beschikking inzake een inbewaringstelling;
 - de beschikking inzake een rechtelijke machtiging;
 - de beschikking inzake een voorwaardelijke machtiging en een machtiging tot voortzetting van de inbewaringstelling;
 - de beslissing over verlof en/of ontslag van de cliënt uit de instelling;
 - de beslissing van de klachtencommissie (ook als de vertegenwoordiger niet de indiener is);
 - de beslissing van de rechter inzake een klacht (ook als de vertegenwoordiger niet de indiener is).

- Rond de (onvrijwillige) opname van de cliënt heeft de vertegenwoordiger de volgende rechten:
 - Aanvraag doen voor opname en verblijf van de cliënt in de instelling.
 - Geïnformeerd worden over de onvrijwillige opname van de cliënt.
 - (Zo mogelijk) de rechter, bij de weging van een RM, informeren over de situatie van de cliënt.
 - Zich verzetten tegen de opname, waardoor de opname alleen mogelijk wordt met een RM of IBS.

- Rond verlof en ontslag van de onvrijwillig opgenomen cliënt heeft de vertegenwoordiger de volgende rechten:
 - Een verzoek tot verlof of ontslag voor de cliënt indienen.
 - Geïnformeerd worden over een verzoek tot verlof.
 - Overleg over een verzoek tot ontslag.
 - Tevoren geïnformeerd worden over het voorgenomen ontslag.
 - Geïnformeerd worden over de intrekking van het ontslag.

- Rond verlof en ontslag heeft de vertegenwoordiger, indien van toepassing, de plicht om de voorwaarden en beperkingen gekoppeld aan het verlof of ontslag, na te leven.